

บทที่ 2

งบการเงินและงบประมาณ

(Financial Statements and Budgets)

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงความหมายและความสำคัญของงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้วัดความมั่งคั่งทางการเงินส่วนบุคคล
2. เพื่อจัดทำบัญชีซึ่งแสดงรายการและมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
3. เพื่อสรุปผลรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของงบรายได้ - รายจ่ายของบุคคล
4. เพื่อประเมินผลการดำเนินการทางการเงินโดยการวิเคราะห์งบการเงินส่วนบุคคลในรูปของอัตราส่วนทางการเงิน
5. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากอัตราเงินเฟ้อต่อสถานภาพทางการเงินส่วนบุคคล
6. เพื่อเตรียมรายละเอียดของงบประมาณ แผนรายได้รายจ่ายประจำเดือน เพื่อจัดทำงบประมาณประจำปี
7. เพื่อจัดทำรายได้ - รายจ่ายที่เกิดขึ้นจริง และนำมาเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ตั้งไว้ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป
8. เพื่อประเมินผลการดำเนินการและควบคุมรายได้รายจ่ายประจำเดือน

การวางแผนทางการเงิน งบการเงินส่วนบุคคลและงบประมาณมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือเป็นแนวทางในการดำเนินการทางการเงินในอนาคต และควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้

หลายคนเชื่อในทางที่ผิดว่าการวางแผนการเงินเป็นเพียงเพิ่มความมั่งคั่งเท่านั้น ตามความเป็นจริงแล้วไม่ว่าท่านจะมีเงินมากหรือน้อยก็ตาม ท่านก็ต้องมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ถ้าท่านมีเงินมากพอ การวางแผนจะช่วยให้ท่านใช้จ่ายเงินและลงทุนอย่างฉลาด ถ้ารายได้ท่านคาดว่าจะมีไม่เพียงพอใช้จ่าย ท่านก็ควรควบคุมสถานะทางการเงินโดยการปรับวิถีการดำรงชีวิต หรือลดมาตรฐานการครอง

ชีพลง เหล่านี้เป็นการวางแผนทางการเงินทั้งสิ้น ดังนั้น จึงควรดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายทางการเงิน และได้รับประโยชน์สูงสุดจากการวางแผนการเงินส่วนบุคคล จึงต้องอาศัยการวางแผนเป้าหมายทางการเงินอย่างดี และเตรียมแผนการเงิน งบประมาณส่วนบุคคลและงบประมาณอย่างรอบคอบ

ในบทที่ 1 ได้กล่าวถึงการวางแผนทางการเงิน ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ

1. วางเป้าหมายทางการเงิน
2. วางแผนการดำเนินการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้
3. วัดผลการดำเนินการทางการเงินว่าบรรลุถึงเป้าหมายหรือไม่ โดยการจัดทำงบการเงิน และงบประมาณ และ
4. ประเมินผลของการดำเนินการว่าประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด

ในบทนี้จะกล่าวถึงเป้าหมายที่ 3 และที่ 4 คือ การวัดผลว่าขณะนี้ท่านยืนอยู่ ณ จุดใด โดยใช้ข้อมูลทางการเงิน จัดทำงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบสรุปผลรายได้ - รายจ่าย และงบประมาณเงินสด ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงถึงการดำเนินการทางการเงินของบุคคลในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

งบดุล (Personal Balance Sheet)

งบดุล เป็นงบสรุปฐานะการเงินของบุคคล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ในแต่ละวันงบดุลจะแตกต่างกันเมื่อมีรายการทางการเงินเกิดขึ้น งบดุลแสดงรายการสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ท่านเป็นเจ้าของ ซึ่งสมมูลกับรายการหนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (net worth) ณ เวลาเดียวกัน

กรณีที่ท่านจะกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน สถาบันการเงินนั้นจะพิจารณาฐานะการเงินของท่าน นั่นคือให้ท่านจัดทำงบดุลของท่าน เพื่อช่วยให้เขาตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรจะให้สินเชื่อ ซึ่งงบดุลแสดงถึงฐานะการเงินของบุคคลว่า ณ วันนั้นฐานะการเงินของท่านเป็นอย่างไร งบดุลประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. สินทรัพย์ที่ท่านเป็นเจ้าของ (assets) โดยตีค่าตามราคาตลาดขณะ
นั้น

2. หนี้สิน (liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และสิทธิเรียกร้อง
ของเจ้าหนี้ที่จะต้องชำระในวันข้างหน้า

3. ส่วนเจ้าของ (Net worth) ซึ่งเป็น " ผลต่าง " (balance)
ระหว่างสินทรัพย์กับหนี้สิน นั่นคือ ส่วนที่เหลือหลังจากที่ท่านชำระหนี้สินให้เจ้าหนี้
หมดแล้ว ก็จะเป็นสินทรัพย์ส่วนที่ท่านเป็นเจ้าของ (คำว่า net worth นั้น เป็นศัพท์
ทางบัญชีที่แสดงถึงความมั่งคั่ง) เมื่อเขียนเป็นสมการแล้วก็เป็นดังนี้

สินทรัพย์ทั้งสิ้น - หนี้สินทั้งสิ้น = ส่วนเจ้าของ

ยิ่งส่วนเจ้าของมีค่ามากเท่าใด แสดงว่าบุคคลนั้นมีความมั่งคั่งมากยิ่งขึ้น
นั่นคือ ท่านประสบความสำเร็จและบรรลุถึงเป้าหมาย เนื่องจากความมั่งคั่ง
(wealth) เป็นเป้าหมายที่สำคัญทางการเงิน ข้างล่างนี้เป็นงบดุลของนายชยัน รักเรียน
ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

รูปที่ 2.1

นายชยัน รักเรียน

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541

<u>สินทรัพย์</u>		<u>หนี้สินและส่วนเจ้าของ</u>	
เงินสดในมือ	180 บาท	เงินกู้ (นายชลอ)	200 บาท
ยอดคงเหลือในบัญชีกระแสรายวัน	750 บาท	ยอดเงินเบิกเกินบัญชี (VISA card)	760 บาท
เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	2,370 บาท	หนี้สินรวม	960 บาท
ตำราและอุปกรณ์การเรียน	810 บาท	ส่วนเจ้าของ	<u>12,150 บาท</u>
วิทยุ เครื่องเขียนและเทป	<u>9,000 บาท</u>		
สินทรัพย์ทั้งสิ้น	<u>13,110 บาท</u>	หนี้สินและส่วนเจ้าของ	<u>13,110 บาท</u>

จากงบดุลจะเห็นว่า นายขยันมีสินทรัพย์เพียงไม่กี่รายการ ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องเสียง เทปบันทึกเสียง และมีหนี้สินเพียง 2 รายการคือ หนี้เงินกู้จากนายชลด 200 บาท และเงินที่ต้องชำระจากการใช้บัตรเครดิต (VISA card) เมื่อเขามีสินทรัพย์มูลค่า 13,110 บาท และมีหนี้สินเพียง 960 บาท ดังนั้น ส่วนเจ้าของ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 จะเท่ากับ 12,150 บาท (13,110 บาท - 960 บาท = 12,150 บาท) คำว่า " balance " ในงบดุลแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบทั้งสามในงบดุล คือ ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมและหนี้สินรวม หรืออาจจะเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนเจ้าของ}$$

ส่วนเจ้าของจะต้องปรากฏในงบดุลตลอดเวลา อาจจะมีค่าทั้งบวกและลบก็ได้ ส่วนเจ้าของจะมีค่าเป็นบวกเมื่อมูลค่าตลาดของสินทรัพย์มากกว่ามูลค่ารวมของหนี้สิน และจะมีค่าเป็นลบเมื่อมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ต่ำกว่ามูลค่าของหนี้สินรวม

รายการหนี้สินที่อยู่เหนือส่วนเจ้าของทางด้านขวามือของงบดุลนั้น เป็นการจัดเรียงตามลำดับสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ในสินทรัพย์ของบุคคลนั้นก่อนส่วนเจ้าของ ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่าง สมมุติว่าท่านซื้อรถใหม่ 1 คัน ราคา 100,000 บาท โดยจ่ายล่วงหน้า (down - payment) 20,000 บาท สมมุติให้รายการอื่น ๆ ในงบดุลไม่เอาเข้ามาเกี่ยวข้อง พิจารณาเฉพาะรายการซื้อรถรายการเดียว หลังจากซื้อรถแล้ว งบดุลของท่านจะเป็นดังนี้

$$100,000 \text{ บาท (สินทรัพย์)} = 80,000 \text{ บาท (หนี้สิน)} + 20,000 \text{ บาท}$$

(ส่วนเจ้าของ)

หลังจากที่ซื้อรถได้ 1 ปี ท่านจะต้องผ่อนชำระค่ารถให้กับธนาคาร 20,000 บาท และค่าเสื่อมราคารถยนต์ปีละ 30,000 งบดุลใหม่ก็เป็นดังนี้

$$70,000 \text{ บาท (สินทรัพย์)} = 60,000 \text{ บาท (หนี้สิน)} + 10,000 \text{ บาท}$$

(ส่วนเจ้าของ)

จะเห็นว่าทางด้านสินทรัพย์ของท่านจะเหลือเพียง 70,000 บาท นั่นคือ หลังจากที่ท่านใช้รถมาแล้ว 1 ปี ราคาสินทรัพย์จะลดลงด้วยค่าเสื่อมราคา คือ 100,000 บาท - 30,000 บาท = 70,000 บาท ส่วนทางด้านหนี้สินเดิมมีอยู่ 80,000 บาท หลังจากที่ท่านผ่อนชำระในปีแรก 20,000 บาทแล้ว หนี้สินจะลดลงเหลือ 60,000 บาท และเช่นเดียวกันส่วนของเจ้าของก็จะลดลงเหลือ 10,000 บาท

หากท่านต้องการเงินและขายรถคันนี้ ตามราคาปรากฏในบัญชี (book value) เงินที่ท่านได้จากการขายรถจะต้องนำไปใช้หนี้ให้กับธนาคาร 60,000 บาทก่อน ท่านก็จะมีเงินเหลือ 10,000 บาท แต่ถ้าค่าเสื่อมราคาปีแรกเท่ากับ 50,000 บาท ขณะที่จำนวนเงินที่จะต้องผ่อนชำระค่ารถยนต์ยังคงเป็นจำนวนเงินปีละ 200,000 บาท เท่าเดิม ดังนั้นส่วนของเจ้าของของขณะนี้จะมีค่าเป็นลบ 10,000 บาท ถ้าท่านได้วางแผนทางการเงินที่ดีแล้ว จะต้องเพิ่มความมั่งคั่งให้กับส่วนของเจ้าของ ไม่ใช่เป็นการเพิ่มสินทรัพย์ จากตัวอย่างเดิมจะเห็นว่า ไม่ว่าสินทรัพย์จะมีมูลค่าเป็นจำนวนเท่าใด ถ้าหนี้สินมีมากกว่าสินทรัพย์แล้ว ส่วนของเจ้าของจะค่าเป็นลบ ท่านก็จะเป็นบุคคลล้มละลาย (Insolvency) ไม่ว่าจะเป็นการล้มละลายทางเทคนิคหรือตามกฎหมายก็ตาม (technical or legally insolvent)

สินทรัพย์ (assets)

หมายถึง สินทรัพย์ต่างๆ ที่ท่านเป็นเจ้าของ ส่วนใหญ่จะเป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตน (tangible assets) หรืออาจจะเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (financial assets) ก็ได้ เช่น หุ้น (stocks) และพันธบัตร (bonds) ซึ่งท่านมีสิทธิในรายได้หรือผลประโยชน์อย่างอื่น สินทรัพย์บางรายการที่ท่านซื้อแต่ยังชำระเงินไม่ครบตามมูลค่าก็ถือเป็นสินทรัพย์ ส่วนทรัพย์สินที่เช่าตามสัญญาเช่าระยะยาว จะไม่แสดงเป็นรายการสินทรัพย์ในงบดุล เนื่องจากกรรมสิทธิ์เป็นของเจ้าของผู้ให้เช่า

สินทรัพย์อาจจะแบ่งได้ตามลักษณะ สภาพและการใช้งานของสินทรัพย์นั้น ๆ รูปที่ 2.2 เป็นการแบ่งสินทรัพย์ส่วนบุคคลออกเป็น 3 ส่วนคือ สินทรัพย์สภาพคล่อง (liquid assets) หมายถึงสินทรัพย์สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน (lifestyle assets) เช่น บ้านที่อยู่อาศัย เครื่องเฟอร์นิเจอร์ รถยนต์ เสื้อผ้า เพชรพลอย สินทรัพย์ประเภทนี้มีเป็นสัดส่วนสูงสุดในบรรดาสินทรัพย์ทั้งสิ้นของบุคคล การแสดงมูลค่ารวมของสินทรัพย์มี 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นแรก   สำรวจสินทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งสิ้นเป็นจำนวนที่รายการ

ขั้นที่สอง   หามูลค่าตลาดของสินทรัพย์แต่ละรายการ   ขั้นที่สองจะ

ยากกว่าขั้นแรก ถึงแม้ว่าสินทรัพย์บางชิ้นจะกำหนดราคาได้ง่าย เช่น ราคาหุ้น ดูได้จากหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ แต่สินทรัพย์บางอย่าง เช่น แหวนหมั้นอาจจะซื้อหลายปีแล้วก็เพียงแต่ประมาณมูลค่าตลาดคร่าว ๆ เท่านั้น จะทราบราคาที่แท้จริงก็ต่อเมื่อได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ

รูปที่ 2.2

แสดงการจัดประเภทของสินทรัพย์ส่วนบุคคล (ครอบครัว)

สินทรัพย์สภาพคล่อง	ทรัพย์สินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	การลงทุน
<p><u>เงินสด</u></p> <p>เงินสดในมือ</p> <p>เงินฝากกระแสรายวัน</p> <p><u>เงินฝากออมทรัพย์</u></p> <p>เงินฝากธนาคาร</p> <p>เงินฝากสถาบันการเงิน</p> <p>บัตรเงินฝาก (ต่ำกว่า 1 ปี)</p>	<p>บ้านที่อยู่อาศัย</p> <p>บ้านพักตากอากาศ</p> <p><u>ทรัพย์สินส่วนบุคคล</u></p> <p>รถยนต์</p> <p>เครื่องใช้ส่วนตัว</p> <p>เครื่องใช้ในบ้าน</p> <p>เครื่องเสีย เครื่องเพชร</p> <p>พลอย งานศิลป์</p>	<p><u>หุ้นทุนและหุ้นกู้</u></p> <p>หุ้นสามัญ</p> <p>หุ้นบุริมสิทธิ์</p> <p>หุ้นกู้</p> <p>พันธบัตรรัฐบาล</p> <p><u>บัตรเงินฝาก</u></p> <p>บัตรเงินฝากกำหนด</p> <p>ไถ่ถอนเกิน 1 ปี</p> <p><u>อสังหาริมทรัพย์</u></p> <p>อาคารพาณิชย์(ธุรกิจส่วนตัว)</p> <p><u>มูลค่ากรรมธรรม์ประกันชีวิต</u></p> <p><u>เงินบำเหน็จบำนาญ</u></p> <p><u>เงินกองทุนเลี้ยงชีพ</u></p> <p><u>การลงทุนอื่น ๆ</u></p> <p>Commodities และ</p> <p>Financial Future</p> <p>Option</p> <p>การสะสมของเก่า</p>

การจัดลำดับสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุลของบุคคลเช่นเดียวกับงบดุลของธุรกิจ กล่าวคือ ตำนสินทรัพย์จะเรียงตามลำดับสภาพคล่อง โดยเริ่มรายการสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงที่สุดเป็นรายการแรก และลดลำดับลงมาจนกระทั่งถึงสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่ำสุด นอกจากนี้ยังแยกสินทรัพย์ตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการใช้งานให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น สินทรัพย์บุคคลจึงแบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ สินทรัพย์สภาพคล่องที่มีไว้ในยามจำเป็นที่ต้องการ ทรัพย์สินที่ใช้ในชีวิตประจำวันและสินทรัพย์เพื่อการลงทุนซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ให้รายได้และจะเพิ่มพูนส่วนเจ้าของหรือท่านอาจจะนำรายได้นี้ไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณอายุ ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดสินทรัพย์ทั้ง 3 ประเภทดังต่อไปนี้

สินทรัพย์สภาพคล่อง (liquid assets) สินทรัพย์สภาพคล่อง หมายถึง เงินสดหรือสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีที่ต้องการ โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดและมูลค่าก็ไม่ต่ำลง ธนบัตรและเงินเหรียญ เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงที่สุด และคนส่วนมากจะมีไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น เป็นค่าอาหาร เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในบ้านและอื่น ๆ แต่เนื่องจากการถือพันธบัตรและเงินเหรียญไม่ ให้รายได้และเสี่ยงต่อการถูกขโมยหรือสูญหาย ดังนั้น บุคคลจึงพยายามถือสินทรัพย์ประเภทนี้ให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น นั่นคือ รายจ่ายที่เป็นเงินก้อนใหญ่ก็ควรใช้บัญชีกระแสรายวัน และเงินส่วนที่เหลือก็สามารถนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นที่ให้รายได้สูงกว่า เช่น ฝากบัญชีสะสมทรัพย์ ซึ่งจะถอนเงินมาใช้เมื่อใดก็ได้หรือลงทุนในตลาดเงิน เช่น ตั๋วเงินคลังและตั๋วเงินระยะสั้นอื่น ๆ การบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องสูงนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารการเงินบุคคล

รูปที่ 2.3 แสดงให้เห็นถึงงบดุลของครอบครัวของนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์ ทั้งคู่มีสินทรัพย์สภาพคล่องจำนวน 162,400 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์และบัตรเงินฝากหรือ CD

รูปที่ 2.3

งบดุลของนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541

สินทรัพย์

สินทรัพย์สภาพคล่อง

เงินสดในมือ	2,400 บาท
ยอดคงเหลือในบัญชีกระแสรายวัน	24,000 บาท
เงินฝากกับสถาบันการเงิน	
บัญชีสะสมทรัพย์	56,000 บาท
บัตรเงินฝาก ชนิด 42 เดือน	50,000 บาท
ตัวเงินของกองทุนรวมในตลาดเงิน	30,000 บาท
สินทรัพย์สภาพคล่องอื่น ๆ	
สินทรัพย์สภาพคล่องรวม	(1) <u>บาท 400</u>

สินทรัพย์ที่ใช้ในชีวิตประจำ

บ้านที่อยู่อาศัย	2,050,000 บาท
บ้านพักตากอากาศ	
เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ในบ้านและอุปกรณ์ รถยนต์	200,000 บาท
โตโยต้าโคโลนา แวน ปี 1995	160,000 บาท
ฮอนด้า แอคคอร์ด ปี 1993	110,000 บาท
นิสสัน ซาลูน ปี 1991	21,000 บาท
เพชร พลอย	40,000 บาท
เสื้อผ้า	14,000 บาท
อุปกรณ์กีฬา	6,000 บาท
สินทรัพย์ที่ใช้ในชีวิตประจำอื่น ๆ	<u>10,000 บาท</u>
สินทรัพย์ที่ใช้ในชีวิตประจำรวม	(2) <u>2,615,500 บาท</u>

รูปที่ 2.3 (ต่อ)

งบดุลของนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541

สินทรัพย์ถาวร

หุ้่นบริมสิทธิ์		
หุ้่นสามัญ	160,000	บาท
หุ้่นกู้		
พันธบัตรรัฐบาล		
กองทุนรวม 400 หุ้่น กองทุนรวมชนะดี	68,000	บาท
มูลค่าเวรคินกรรมธรรม์ประกันชีวิต	40,000	บาท
มูลค่าเงินทุนเพื่อเกษียณอายุ	210,000	บาท
เงินฝากในบัญชีเพื่อเกษียณอายุ		
นายอาทิตย์		
นางจันทร์		
สินทรัพย์ลงทุนรวม (3)	<u>478,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น = (1) + (2) + (3) = (4)	<u>3,255,400</u>	บาท

หนี้สิน

หนี้สินหมุนเวียน

ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ค้างจ่าย	4,600	บาท
ยอดค้างชำระในบัญชีเครดิตการ์ด	17,200	บาท
ค่าภาษีเงินได้ค้างจ่าย	17,500	บาท
เงินกู้ผ่อนชำระภายใน 1 ปี		
เงินกู้ซื้อรถยนต์	44,240	บาท
เงินกู้อื่น ๆ		
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ๆ		
หนี้สินหมุนเวียนรวม (5)	<u>83,540</u>	บาท

รูปที่ 2.3 (ต่อ)

งบดุลของนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541

หนี้สินระยะยาว

เงินกู้ผ่อนชำระครบกำหนดเกิน 1 ปี		
เงินกู้ซื้อรถยนต์		49,660 บาท
เงินกู้อื่น ๆ		-
เงินกู้จำนอง		1,528,290 บาท
เงินกู้กรมธรรม์ประกันชีวิต		20,000 บาท
หนี้สินระยะยาวอื่น ๆ		-
หนี้สินระยะยาวรวม	(6)	<u>1,597,950</u> บาท
<u>รวมหนี้สินทั้งสิ้น</u>	(7)	1,681,490 บาท
<u>ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ</u> = (4) - (7) =	(8)	<u>1,573,910</u> บาท
หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ = (7)+(8)	(9)	<u>3,255,400</u> บาท

สินทรัพย์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (lifestyle assets) หมายถึงสินทรัพย์ที่เราต้องใช้ในชีวิตประจำวันและช่วยในการดำรงชีพหรือให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น (หรืออาจจะเรียกว่า สินทรัพย์ที่มีไว้ใช้สอย) ครอบครัวส่วนใหญ่จะมีสินทรัพย์ประเภทนี้เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงสุดของสินทรัพย์รวม เช่น บ้านที่อยู่อาศัย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องครัว รถยนต์ และอาจจะเป็นงานอดิเรก เช่น การสะสมเงินเหรียญและแสตมป์ เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วการลงทุนในสินทรัพย์เหล่านี้จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความสนใจและกิจกรรมของสมาชิกในครอบครัว

จากรูปที่ 2.3 จะเห็นว่าครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ มีสินทรัพย์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 2,615,000 บาท ก่อนที่จะซื้อสินทรัพย์เหล่านี้เขาก็จะสืบราคาและเปรียบเทียบราคากับที่อื่นและลดค่านายหน้าลงได้อีก 7 เปอร์เซ็นต์

สินทรัพย์ลงทุน (Investment assets) เป็นทรัพย์สินที่บุคคลซื้อไว้เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้รายได้เพิ่มขึ้นจากเงินที่ลงทุน แต่ก็เพิ่มส่วนเจ้าของต่อไป ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของทุกคนเพื่อให้มีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในยามเกษียณอายุจากงาน หรืออาจจะสะสมเป็นมรดกให้ลูกหลานต่อไปหรือท่านอาจจะลงทุนระยะสั้นก็ได้ เช่น เพื่อการศึกษาให้กับลูก ๆ ไม่ว่าท่านจะลงทุนในสินทรัพย์ประเภทนี้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม การลงทุนนี้ต้องให้ผลตอบแทนอย่างน้อยที่สุดต้องเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ

ครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ ได้สะสมเงินจำนวนหนึ่งลงทุนในกองทุนรวม (mutual funds) และลงทุนในหุ้นสามัญอื่น ๆ รวมทั้งของบริษัทที่นายอาทิตย์ ทำงานอยู่ หุ้นที่เขาถืออยู่นี้จะแจ้งราคาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นคอลัมน์ " การเงิน " เขาจึงหาราคาตลาดในวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ได้สะดวก ซึ่งมูลค่าเงินสดเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิต (cash surrender value) จะแจ้งในกรมธรรม์ และจำนวนเงินบำนาญก็ได้มาจากบริษัทที่เขาทำงาน ครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ มีความคิดว่าเขาควรลงทุนในสินทรัพย์ลงทุนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายตามแผนการหลังเกษียณอายุและเพื่อการศึกษาของบุตร

เมื่อนำสินทรัพย์เพื่อการลงทุนรวมกับสินทรัพย์มีไว้ใช้ในชีวิตรประจำ และสินทรัพย์สภาพคล่องแล้ว ครอบครัวเขาจะมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 3,225,540 บาท

หนี้สิน (Liabilities)

หมายถึง หนี้สินของบุคคลหรือครอบครัวที่เกิดจากการซื้อสินค้าและบริการ การใช้บัตรเครดิต การซื้อสินค้าหรือบ้านอยู่อาศัยหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นโดยวิธีการผ่อนชำระซึ่งจะต้องชำระคืนในอนาคต หนี้สินแบ่งออกเป็นหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาว รูปที่ 2.3 แสดงรายการหนี้สินในงบดุลของบุคคลทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาวและส่วนของเจ้าของ

หนี้สินหมุนเวียนหรือหนี้สินระยะสั้น (Current or short term liabilities) หนี้สินระยะสั้นของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดจากการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและบริการภายในบ้าน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าเช่า ค่าเบี้ยประกัน ค่าภาษี และหนี้สินระยะสั้นอื่น ๆ ซึ่งจะต้องชำระภายใน 1 ปี หนี้สินหมุนเวียนแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. หนี้สินหมุนเวียนที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิต จากการซื้อสินค้าและบริการ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ รายการเหล่านี้ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ รวมแล้วเป็นจำนวน 21,800 บาท (4,600 บาท + 17,200 บาท = 21,800)

2. หนี้สินหมุนเวียนที่เกิดจากพันธกรณีตามสัญญาซึ่งจะต้องชำระภายใน 1 ปี เช่น ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย ค่าเบี้ยประกันชีวิต ค่าผ่อนชำระซื้อบ้านและรถยนต์ กรณีครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์เขาจะต้องจ่ายค่าผ่อนชำระรถยนต์ 2 คันภายใน 4 ปี ซึ่งจะต้องชำระภายในปีนี้ จำนวน 44,240 บาท

การที่แยกหนี้สินหมุนเวียนออกเป็นหนี้สินหมุนเวียนระยะสั้นและหนี้สินที่เกิดจากพันธกรณี เพื่อจะได้ทราบถึงภาระหนี้ที่เขาจะต้องจ่ายในช่วงเวลาอันใกล้นี้มีเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อเขาจะได้บริหารเงินของเขาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หนี้สินระยะยาว (Long - term debt) หมายถึง หนี้สินตามที่ปรากฏในงบดุลที่จะต้องชำระเกินกว่า 1 ปี แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. หนี้สินระยะยาวที่มีระยะเวลาครบกำหนดชำระที่แน่นอน เช่น เงินผ่อนชำระค่ารถยนต์ บ้าน เฟอ์นิเจอร์ และเครื่องตกแต่งบ้าน ซึ่งเป็นรายการที่ใช้เงินค่อนข้างมาก และต้องเป็นหนี้ยอดค้างชำระ ณ วันปิดบัญชี (latest balance) ไม่ใช่เป็นหนี้สินเริ่มแรก (initial loan balance) และไม่รวมดอกเบี้ยที่ค้างชำระและดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายในอนาคต จากตัวอย่างงบดุลของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ จำนวนเงินที่จะต้องผ่อนชำระค่ารถยนต์ในปี 2539 และ 2540 มีเป็นจำนวน 49,660 บาท

2. หนี้สินระยะยาวที่ไม่มีวันครบกำหนดชำระที่แน่นอน เช่น เงินกู้จากกรมธรรม์ประกันชีวิตของนายอาทิตย์มีเป็นจำนวน 20,000 บาท เงินกู้ยืมยังไม่ต้องชำระคืน แต่ต้องชำระดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ เมื่อรวมหนี้สินระยะยาวทั้งสองชนิดเข้าด้วยกันแล้ว ครอบครัวนี้จะมีหนี้สินระยะยาวรวม 1,681,490 บาท (8,354 บาท + 159,795 บาท = 1,681,490)

ส่วนของเจ้าของ (net worth) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ส่วนเจ้าของคือ ผลต่างระหว่างสินทรัพย์ทั้งสิ้นกับหนี้สินทั้งสิ้น ซึ่งแสดงถึงความมั่งคั่งของบุคคลหรือครอบครัว นั่นคือ จำนวนเงินที่เหลือหลังจากได้จำหน่ายสินทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งหมดตามราคาตลาดและชำระหนี้สินจนครบ (สมมติว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในการจำหน่าย) หากบุคคลหรือครอบครัวใดส่วนของเจ้าของต่ำกว่า 0 ก็จะทำให้เกิดล้มละลายทางเทคนิค (technical insolvency) คำว่า " ล้มละลาย " (insolvency) ไม่ได้หมายความว่า เขาจะถูกฟ้องร้องล้มละลาย แต่หมายความว่าบุคคลเหล่านั้นไม่มีการวางแผนการเงินที่ดีพอ

โดยทั่วไปส่วนของเจ้าของจะเพิ่มขึ้นตามช่วงชีวิตของบุคคลหรือครอบครัว เช่น งบดุลของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย อาจจะมีสินทรัพย์และหนี้สินไม่มากนักสินทรัพย์ส่วนใหญ่จะเป็นสินทรัพย์สภาพคล่อง (เช่น เงินสด เงินฝากกระแสรายวัน และเงินฝากออมทรัพย์) และทรัพย์สินส่วนตัว อาจจะเป็นรถยนต์ ส่วนหนี้สินอาจจะเป็นบิลค่าไฟฟ้า ประปาหรือจากการใช้บัตรเครดิต เงินกู้เพื่อซื้อรถยนต์ เงินกู้เพื่อการศึกษา ช่วงนี้ของชีวิตเขาส่วนของเจ้าของอาจต่ำมาก เพราะสินทรัพย์มีน้อยเมื่อเทียบกับหนี้สิน

จากรูปที่ 2.3 เมื่อนำหนี้สินรวม (รายการที่ 7) หักออกจากสินทรัพย์รวม (รายการที่ 4) ก็จะเหลือเป็นส่วนของเจ้าของ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 เป็นจำนวนเงิน 1,573,910 บาท ส่วนของเจ้าของมีความสำคัญในการประเมินความแข็งแกร่งทางการเงินของบุคคล ดังนั้น เราจึงควรทำความเข้าใจถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของส่วนของเจ้าของจากช่วงเวลาหนึ่งถึงอีกช่วงเวลาหนึ่งที่ถัดไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 การเพิ่มขึ้นของส่วนของเจ้าของ เกิดขึ้นเมื่อรายได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งมากกว่ารายจ่ายในช่วงเวลาเดียวกันเงินส่วนนี้จะไปเพิ่มเงินออม (positive contribution to saving) ในทางตรงข้ามหากรายจ่ายสูงกว่ารายได้ส่วนนี้จะไปลดส่วนของเจ้าของ (dissaving)

กรณีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของส่วนเจ้าของอาจจะเกิดขึ้นเมื่อมูลค่าตลาดของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากเดิม สมมติว่าบ้านท่านมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ส่วนของเจ้าของก็จะเพิ่มขึ้นด้วยมูลค่าของบ้านส่วนที่เพิ่ม โดยที่ท่านไม่ได้ซื้อ อสังหาริมทรัพย์หรือทำการกู้ยืมเพิ่ม

งบรายได้รายจ่าย (Income Statement)

งบรายได้รายจ่าย เป็นงบสรุปรายละเอียดของรายได้และรายจ่ายในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ผ่านมา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้น ย่อมมีส่วนที่รายไ้มีมากกว่ารายจ่ายหรือรายจ่ายมากกว่ารายได้ ซึ่งส่วนนี้จะไปปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของงบดุล งบรายได้ รายจ่ายของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์สำหรับปี 2541 แสดงให้เห็นตามรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4

งบรายได้ รายจ่ายของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์
สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2541

รายได้

เงินเดือนและค่าจ้าง

นายอาทิตย์ - บริษัทสยามเคมี จำกัด	602,000 บาท
นางจันทร์ - สำนักงานบัญชีสุเทพ	<u>154,000</u> บาท
เงินเดือนและค่าจ้างรวม	(1) <u>756,000</u> บาท

รายได้อื่น ๆ

ดอกเบี้ยย	9,370 บาท
เงินปันผล	10,900 บาท
รายได้ฝ่ายทุน (รายจ่าย)	- บาท
อื่น ๆ	- บาท
รายได้อื่น ๆ รวม	(2) <u>20,270</u> บาท

รวมรายได้ทั้งสิ้น = (1) + (2) (3) 776,270 บาท

รูปที่ 2.4 (ต่อ)

งบรายได้ รายจ่ายของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์
สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2541

ค่าใช้จ่าย

บ้านที่อยู่อาศัย

ค่าเช่า

ค่าผ่อนชำระเงินกู้จำนอง 182,850 บาท

ค่าซ่อมแซมบ้านและเฟอร์นิเจอร์ 35,000 บาท

ค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยรวม (4) 217,850 บาท

รถยนต์

ผ่อนชำระเงินกู้ซื้อรถยนต์ 56,860 บาท

ค่าน้ำมัน ค่าซ่อม ค่าบำรุงรักษา 21,000 บาท

ค่าต่อทะเบียน และค่าจอดรถ 2,100 บาท

อื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ (5) 79,980 บาท

อาหารและการบริโภคอื่น ๆ

อาหารและเครื่องใช้ในครัว 63,000 บาท

รับประทานอาหารนอกบ้าน 12,100 บาท

ค่าใช้จ่ายส่วนตัว - เสริมสวย 7,200 บาท

อื่น ๆ บาท

ค่าอาหารและการบริโภครวม (6) 82,300 บาท

สาธารณูปโภค

ค่าโทรศัพท์ 5,400 บาท

ค่าแก๊สและไฟฟ้า 22,800 บาท

ค่าน้ำประปา 5,100 บาท

เคเบิลทีวี 4,200 บาท

อื่น ๆ บาท

สาธารณูปโภครวม (7) 37,500 บาท

รูปที่ 2.4 (ต่อ)
งบรายได้ รายจ่ายของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์
สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2541

ภาษี		<u>บาท</u>	<u>เปอร์เซ็นต์</u>
ค่าภาษีเงินได้จากเงินเดือนและค่าจ้าง		145,700 บาท	
ค่าภาษีที่ดินและทรัพย์สินส่วนบุคคล		35,000 บาท	
อื่น ๆ			
ภาษีรวม	(8)	<u>180,700</u>	23.3%
ประกันชีวิตและประกันภัย			
ค่ารักษาสุขภาพและยารักษาโรค			
ค่าเบี้ยประกันชีวิต		4,800	
ค่าเบี้ยประกันทรัพย์สินต่าง ๆ		5,700	
ค่าเบี้ยประกันรถยนต์		14,700	
อื่น ๆ			
ค่าประกันรวม	(9)	<u>25,200</u>	3.3%
พักผ่อนและสิ่งบันเทิง			
คู่มือและกีฬา		8,700	
สมาชิกสุขภาพและอนามัย			
หนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ		4,300	
การพักผ่อนหย่อนใจ		23,800	
งานอดิเรก		2,800	
เครื่องกีฬา		1,600	
อื่น ๆ จัดงานวันปีใหม่กับครอบครัว		<u>8,900</u>	
การพักผ่อนและสิ่งบันเทิงรวม	(10)	<u>50,100</u>	6.5%

รูปที่ 2.4 (ต่อ)

งบรายได้ รายจ่ายของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์
สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2541

เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม			
ซื้อเสื้อผ้า		18,300	
ค่าซักรีด		2,900	
อื่น ๆ		-	
เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	(11)	<u>21,200</u>	2.7%
อื่น ๆ			
ของขวัญและบัตรอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ		20,800	
ค่าสมัครเป็นสมาชิกต่าง ๆ		2,000	
ค่าเล่าเรียน หนังสือและค่าใช้จ่ายในการ			
ศึกษาต่าง ๆ		3,900	
ค่าดูแลเลี้ยงดูเด็ก		5,400	
ค่าสมาชิกรายปี		13,000	
ค่าดูแลรักษาฟัน		10,400	
รายการอื่น ๆ รวม	(12)	<u>55,500</u>	7.2%
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น = (4) + (5) + (6) + (7) + (8)			
	(9) + (10) + (11) + (12) = (13)	750,000	96.7%
ส่วนเกินที่ไปเพิ่มเงินออม = (3) - (13) = (14)		<u>25,940</u>	3.3%

รายได้ (Income : The Amount of Cash In)

โดยทั่วไปรายได้ส่วนใหญ่จะได้จากเงินเดือน ค่าจ้างแรงงาน รายได้จากการทำงานส่วนตัว เงินโบนัส และค่านายหน้า (commissions) ดอกเบี้ยและเงินปันผลที่ได้จากเงินออมและการลงทุน จากการจำหน่ายสินทรัพย์ และรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ซึ่งรายได้รวมทั้งหมดเป็นรายได้จริงที่สมควรจะได้ ไม่ใช่เป็นรายได้ที่คาดว่าจะได้และควรเป็นรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้ รูปที่ 2.5 แสดงรายได้ของบุคคลทั่วไป เป็นดังนี้คือ

รูปที่ 2.5
แสดงแหล่งที่มาของรายได้ส่วนบุคคล

เงินเดือนและค่าจ้างแรงงาน
รายได้จากการทำงานส่วนตัว
เงินโบนัสและค่านายหน้า
เงินบำนาญและบำนาญรายปี
รายได้จากการลงทุน
รายได้ดอกเบี้ย
รายได้เงินปันผล
รายได้จากการจำหน่ายหลักทรัพย์
รายได้จากค่าเช่าทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์
รายได้จากค่าเลี้ยงดู (จากการหย่าร้าง) และค่าเลี้ยงดูบุตรรายปี
เงินทุนอุดหนุนและช่วยเหลือจากสถาบันต่าง ๆ
รายได้จากการประกันสังคม
รายได้อื่น ๆ
จากการจำหน่ายสินทรัพย์
ภาษีได้รับคืน
รายได้เบ็ดเตล็ด (ของขวัญ ลิขสิทธิ์ และอื่น ๆ)

จากรูปที่ 2.4 แสดงให้เห็นว่า นายอาทิตย์มีรายได้จากงานประจำที่บริษัทสยามเคมี จำกัด ส่วนนางจันทร์ทำงานเฉพาะช่วงเวลาภาษีกับบริษัทสอบบัญชีแห่งหนึ่งประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม จำนวนเงินที่แสดงในงบรายได้นั้นเป็นยอดก่อนหักภาษีเงินได้ รายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจะแสดงเป็นรายจ่ายในงบรายจ่าย ฉะนั้น งบนี้จึงแสดงรายได้สุทธิที่แต่ละบุคคลได้รับ ซึ่งครอบครัวนี้มีรายได้จากเงินเดือนและค่าจ้างในปี 2541 รวม 756,000 บาท หักด้วยภาษีเงินได้อีก 145,700 บาท คงเหลือรายได้สุทธิ 610,300 บาท เงินเดือนของทั้งสองได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดหลายปีที่ผ่านมาแสดงว่าเขาทั้งสองประสบความสำเร็จทางหน้าที่การงาน

นอกจากนี้เขายังมีรายได้ดอกเบี้ยจากเงินฝากบัญชีออมทรัพย์และจากการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลซึ่งเขาไม่ได้ถอนดอกเบี้ยจากเงินฝากนี้และจะสะสมไปเรื่อย ๆ เงินปันผลจำนวน 10,900 บาท จากหุ้นสามัญได้รับเป็นเงินสดแล้ว ดังนั้น เมื่อเอาดอกเบี้ยและเงินปันผลรวมเงินเดือนและค่าจ้างแล้ว รายได้รวมของเขาทั้งสองจะเท่ากับ 776,270 บาท

รายจ่าย (Expenses)

รายจ่ายของบุคคลส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพรวมทั้งเงินผ่อนชำระบ้านและเงินกู้ ในทางปฏิบัติตามบัญชีจำนวนเงินที่ผ่อนชำระนั้นแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ดอกเบี้ยและจำนวนที่ผ่อนชำระคืนเงินต้นและจะถือเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะส่วนของดอกเบี้ยเท่านั้น จำนวนเงินส่วนที่ผ่อนชำระนั้นจะถือเป็นการลงทุนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย แต่กรณีนี้ทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นถือเป็นรายการที่จ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด

จากรูปที่ 2.6 แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นรายการที่เกิดขึ้นเป็นปกติกับบุคคลทั่วไป ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. Inflexible expenses (หรือ Fixed expenses) หมายถึง รายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำ ไม่สามารถควบคุมหรือลดจำนวนลงได้ในระยะสั้น เนื่องจากต้องจ่ายตามสัญญาและตามงวดเวลาที่กำหนด จากรูปที่ 2.6 จะเห็นว่า การผ่อนชำระค่าเช่าบ้านจำนวน 182,850 บาท ค่าผ่อนส่งรถยนต์ 56,880 บาท และค่าเบี้ยประกันชีวิต 25,200 บาท โดยทั่วไปแล้วจะเรียกค่าใช้จ่ายเหล่านี้ว่า " Sunk cost " กล่าวคือ เป็นค่าใช้จ่ายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากจะบอกเลิกสัญญาหรือทำข้อตกลงในสัญญานั้นใหม่ นอกจากนี้แล้ว Inflexible expenses บางประเภทจำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละงวดอาจจะไม่เท่ากันก็ได้ เช่น ค่าภาษีเงินได้ซึ่งครบครันนี้ต้องจ่าย 180,700 บาท และมีหน้าที่ต้องจ่ายทุกปี แต่จำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละปีหรือแต่ละเดือนอาจจะไม่เท่ากัน

2. Flexible expenses บางครั้งอาจเรียกว่า รายจ่ายผันแปร (Variable expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สามารถควบคุมได้ในระยะสั้น เช่น ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าแก๊ส เป็นต้น

รูปที่ 2.6

การประมาณการรายได้รายจ่าย ปี 2542

สำหรับครอบครัวนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์

รายได้

เงินเดือนและค่าจ้าง

นายอาทิตย์-คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 5% ในปีนี้	623,160 บาท
นางจันทร์-คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 10% โดยทำงาน เพิ่มขึ้นด้วย	<u>180,000</u> บาท
เงินเดือนและค่าจ้างรวม (1)	<u>812,160</u> บาท

รายได้อื่น ๆ

ดอกเบี้ย ประมาณ 7% ของยอดเงินในบัญชี	9,840 บาท
เงินปันผล คาดว่าเพิ่มขึ้น 10%	12,000 บาท
รายได้ฝ่ายทุน (ขาดทุน)	-
อื่น ๆ	-
รายได้อื่น ๆ รวม (2)	21,840 บาท

รวมรายได้ทั้งสิ้น = (1) + (2) = (3) 834,000 บาท

รายจ่าย

ที่อยู่อาศัย

ค่าเช่า	-
ชำระเงินกู้จำนอง (คงที่)	182,850 บาท
ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาบ้านและเครื่องเฟอร์นิเจอร์	<u>24,000</u> บาท
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยรวม (4)	<u>206,850</u> บาท

การคมนาคม

ชำระหนี้เงินกู้ซื้อรถ (คงที่)	56,880 บาท
น้ำมันและค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา	24,000 บาท
ค่าต่อทะเบียนรถและค่าจอดรถ ประมาณ เดือนละ 200 บาท	2,400 บาท
ค่าใช้จ่ายในการคมนาคมรวม (5)	83,280 บาท

รูปที่ 2.6 (ต่อ)

การประมาณการรายได้รายจ่าย ปี 2542

สำหรับครอบครัวนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์

รายจ่าย

อาหารและการบริโภคอื่น ๆ

อาหารและเครื่องใช้ในบ้าน ประมาณเดือนละ

5,500 บาท 66,000 บาท

อาหารนอกบ้าน ประมาณเดือนละ 800 บาท 9,600 บาท

เสริมสวย ประมาณเดือนละ 600 บาท 7,200 บาท

อื่น ๆ

ค่าอาหารบริโภคอื่น ๆ รวม (6) 82,800 บาท

สาธารณูปโภค

ค่าโทรศัพท์ ประมาณเดือนละ 450 บาท 5,400 บาท

ค่าไฟฟ้า 24,000 บาท

ค่าน้ำและกระดาษชำระ 7,200 บาท

เคเบิลทีวี 4,800 บาท

อื่น ๆ

ค่าสาธารณูปโภครวม (7) ๓๖,๔๐๐

ค่าภาษี

ค่าจ้าง ประมาณจากรายได้ปี 2541 156,000 บาท

อสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนตัวอื่น ๆ (ไม่เพิ่มขึ้น) 35,000 บาท

อื่น ๆ

ค่าภาษีรวม (8) ๑๙๑,๐๐๐

รูปที่ 2.6 (ต่อ)

การประมาณการรายได้รายจ่าย ปี 2542
สำหรับครอบครัวนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์

ค่าเบี้ยประกัน		
ประกันสุขภาพและการรักษาพยาบาลจากค่าจ้างแรงงาน		
บริษัท สยามเคมี		
ประกันชีวิต คงที่		4,800 บาท
ประกันรถยนต์ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 5% กว่า		15,600 บาท
ประกันทรัพย์สิน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 5% กว่า		6,000 บาท
อื่น ๆ		
ค่าเบี้ยประกันรวม	(9)	<u>26,400</u> บาท
การพักผ่อนและบันเทิงต่าง ๆ		
ดูภาพยนตร์และเล่นกีฬา ประมาณเดือนละ 700 บาท		8,400 บาท
ค่าหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ประมาณเดือนละ 400 บาท		4,800 บาท
พักผ่อนต่างจังหวัด		2,400 บาท
อุปกรณ์กีฬา		2,400 บาท
อื่น ๆ ของขวัญวันปีใหม่		<u>8,000</u> บาท
การพักผ่อนและสิ่งบันเทิงต่าง ๆ รวม	(10)	<u>44,000</u> บาท
เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม		
ซื้อเสื้อใหม่ ประมาณเดือนละ 1,500		18,000 บาท
ค่าซักกรีด ประมาณเดือนละ 200 บาท		2,400 บาท
อื่น ๆ		
ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มรวม	(11)	<u>20,400</u> บาท

รูปที่ 2.6 (ต่อ)

การประมาณการรายได้รายจ่าย ปี 2542
สำหรับครอบครัวนายอาทิตย์และนางจันทร์ รุ่งเรืองทรัพย์

อื่น ๆ

ของขวัญในโอกาสต่าง ๆ ประมาณเดือนละ 1,800 บาท		21,600 บาท
ค่าสมัครเป็นสมาชิกวารสารต่าง ๆ		2,000 บาท
ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การเรียน		4,800 บาท
ค่าเลี้ยงดูบุตร ประมาณเดือนละ 500 บาท		6,000 บาท
ค่าสมัครเป็นสมาชิกสปอร์ตคลับ		12,000 บาท
ค่าดูแลรักษาฟัน		<u>12,000</u> บาท
รายอื่น ๆ รวม	(12)	<u>58,400</u> บาท
<u>รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น</u> = (4) + (5) + (6) + (7) + (8) + (9) + (10)		
+ (11) + (12) =	(13)	754,530 บาท
<u>ส่วนที่ไปเพิ่มเงินออม</u> = (3) - (13)	(14)	79,470 บาท

รูปที่ 2.6 แสดงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ในปี 2541 มีทั้งสิ้น 750,330 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น inflexible expenses (ประมาณ 61 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายรวม) ตามที่ได้ประมาณการล่วงหน้าไว้แล้ว

รูปที่ 2.7

รายละเอียดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ในปี 2541

ค่าใช้จ่ายคงที่ (Inflexible Expenses)	ค่าใช้จ่ายผันแปร (Fixible Expenses)
ค่าผ่อนชำระบ้านอยู่อาศัย 182,850 บาท	ค่าสมาชิกของครอบครัว 13,000 บาท
ค่าผ่อนชำระรถยนต์ 56,680 บาท	พักผ่อนบันเทิง 50,100 บาท
ค่าต่อใบอนุญาตรถยนต์ 2,100 บาท	ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาบ้านและ เฟอร์นิเจอร์ 35,000 บาท
ค่าสาธารณูปโภค 37,500 บาท	น้ำมัน น้ำมันรถและ ค่าซ่อมรถ 21,000 บาท
ค่าภาษีรวม 180,700 บาท	อาหารและเครื่องบริโภครวม 82,300 บาท
ค่าเบี้ยประกันรวม 25,200 บาท	เสื้อผ้าและซักกรีด 21,200 บาท
ค่าใช้จ่ายทางด้านสังคมที่ครบ	ของขวัญ 2,080 บาท
กำหนดชำระ 2,000 บาท	ดูแลเลี้ยงบุตร 5,400 บาท
ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์	ค่าดูแลรักษาฟัน 10,400 บาท
การศึกษาบุตร 3,900 บาท	
รวม 491,130 บาท	รวม 259,200 บาท

750,330 บาท

เปอร์เซ็นต์

ค่าใช้จ่ายคงที่ = $491,130/750,330 = 0.66$ หรือ 66%

ค่าใช้จ่ายผันแปร = $259,200/750,330 = 0.34$ หรือ 34%

เงินสดส่วนเกิน(ขาด) (Contribution to Saving or Dissaving)

ส่วนที่ 3 ของงบรายได้ - รายจ่าย คือ ผลต่างระหว่างรายได้และรายจ่าย ซึ่งบอกให้ทราบถึงเงินสดคงเหลือ (ขาด) เช่น ผลต่างเท่ากับ 0 บอกให้ทราบว่าในช่วงระยะเวลานั้นรายได้ของบุคคลเท่ากับรายจ่ายพอดี และหากรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายแสดงว่ามีเงินสดเหลือใช้และหากรายจ่ายมากกว่ารายได้แสดงว่าเงินสดขาดมือ

กรณีเงินสดเหลือใช้ก็จะเพิ่มเงินออมและส่วนของผู้ถือหุ้นก็จะเพิ่มขึ้นซึ่งสามารถนำมาลงทุนตามวัตถุประสงค์ได้ คืออาจจะซื้อทรัพย์สินเพิ่มหรือลดหนี้สินลง(ชำระหนี้) มีผลให้รายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้นหรือลดค่าใช้จ่ายในอนาคตลง ในทางตรงข้ามกรณีเงินสดขาดมือ เงินออมและการลงทุนจะลดลง นั่นคือ สินทรัพย์ลดลงหรือการกู้ยืมเพิ่มขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 2 นี้มีผลต่อการเงินในอนาคตของบุคคล จะเห็นว่า ในปี 2541 ครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์มีเงินสดเหลือใช้ ซึ่งส่วนนี้จะไปเพิ่มส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นจำนวน 25,940 บาท รายการนี้จะปรากฏเป็นรายการสุดท้ายในงบรายได้ - รายจ่าย

การวิเคราะห์งบการเงิน (Analysis of Financial Statement)

การวิเคราะห์งบการเงินเพื่อต้องการทราบว่าในช่วงเวลาหนึ่งที่ผ่านมา นั้น ท่านได้บริหารรายได้ รายจ่ายเป็นอย่างไร เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ งบการเงินของบุคคล คือ " อัตราส่วนทางการเงิน " (financial ratios) ซึ่งใช้วัดความแข็งแกร่งและความมั่นคงทางการเงิน (financial strength) ของบุคคลที่มีต่อบุคคลภายนอกหรือเจ้าหนี้ เช่น นายธนาคารที่ท่านกู้ยืมเงิน รวมทั้งตัวท่านเอง ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อวัดฐานะและความมั่งคั่งของท่านจากข้อมูลทางการเงินในอดีต เพื่อคาดแนวโน้มทางการเงินในอนาคต โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่ได้มาจากงบดุล และงบสรุปรายได้ รายจ่าย การวิเคราะห์นี้มี 3 ลักษณะคือ

1. อัตราเงินเฟ้อ
2. ความมีสภาพคล่องที่เพียงพอ
3. ปริมาณหนี้สิน

1. อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate)

กรณีที่เกิดเงินเฟ้อ บุคคลควรนำอัตราเงินเฟ้อมาปรับรายได้และส่วนของเจ้าของเพื่อแสดงรายได้ที่แท้จริง ในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงรายได้ อาจจะมีไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อ มาตรฐานการครองชีพของ บุคคลจะต่ำลง และส่วนของเจ้าของก็จะลดลงด้วย

ก. รายได้ที่ได้รับ (Nominal Income) หมายถึง รายได้ที่ได้รับจาก เงินเดือนหรือค่าจ้าง สมมติว่ารายได้ที่ท่านได้รับ เพิ่มขึ้นระหว่างปี 5 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ระดับราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้น 5 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่ารายได้ที่แท้จริง (real income) ของท่านลดลง 5 เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้น ปีนี้สถานะทางการเงินของท่านลดลง เนื่องจากท่านไม่สามารถรักษาระดับรายได้ของท่านจากภาวะเงินเฟ้อได้ แต่สำหรับ รายการต่าง ๆ ที่ได้ทำสัญญาก่อนเกิดภาวะเงินเฟ้อ เช่น เงินกู้ผ่อนชำระค่าบ้าน ผ่อนชำระรถยนต์ หรือเครื่องเฟอร์นิเจอร์ รายการเหล่านี้จะไม่กระทบจากภาวะเงินเฟ้อ นอกจากรายการที่เราจำเป็นต้องจัดหาทดแทนที่ของเก่าขณะนี้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ เงินจำนวนที่มากกว่าเพื่อให้ได้มาของชิ้นเดียวกันนี้ เนื่องจากเราไม่ได้คำนึงถึงราคา ของทรัพย์สิน หลังจากนี้ 4 - 5 ปีข้างหน้า จึงไม่ได้มีการกันเงินไว้เพื่อค่าของเงินที่ ลดลง

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับเพิ่มขึ้น กับอัตราเงินเฟ้อต่อปีก็สามารถ คำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ดังต่อไปนี้

$$\% \text{ ของรายได้ที่เปลี่ยนแปลง} = \frac{(\text{รายได้ปีปัจจุบัน})}{\text{รายได้ปีที่ผ่านมา}} - 1.0$$

จากตัวอย่างของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ ซึ่งต่อไปนี้จะใช้ข้อมูลทางการเงินของครอบครัวนี้ตลอดไป มีรายได้ปัจจุบันรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 776,270 บาท สมมติ ว่ารายได้ในปีที่ผ่านมาเท่ากับ 717,880 บาทก็สามารถหาเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่เพิ่มขึ้น หลังจากปรับภาวะเงินเฟ้อแล้วจะเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \% \text{ ของรายได้ที่เปลี่ยนแปลง} &= \frac{776,270 \text{ บาท} - 717,880 \text{ บาท}}{717,880 \text{ บาท}} - 1.0 \\ &= 1.0813 - 1.0 \\ &= 0.0813 \text{ หรือ } 8.13\% \end{aligned}$$

สมมติว่าในปี 2541 อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 4 เปอร์เซ็นต์ (ซึ่งอาจจะหาได้จากรายงานในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจหรือจากธนาคารแห่งประเทศไทย) จึงทราบได้ว่ารายได้ของครอบครัวนี้ เพิ่มขึ้น 8.13 เปอร์เซ็นต์ประมาณ 2 เท่าของอัตราเงินเฟ้อ และรายได้ที่แท้จริงของเขาในปัจจุบันหลังจากนำอัตราเงินเฟ้อมาปรับแล้วจะเหลือเพียง 747,528.44 บาท [$776,270 \times (8.13 - 4.00)$]

ข. ส่วนของเจ้าของกับภาวะเงินเฟ้อ (Net worth and the inflation) เงินเฟ้อไม่กระทบเฉพาะรายได้เท่านั้น แต่จะกระทบถึงส่วนเจ้าของด้วย กล่าวคือ หากมูลค่าของสินทรัพย์ของบุคคลไม่เพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อส่วนเจ้าของที่แท้จริงจะมีมูลค่าลดลง เพื่อให้มูลค่าที่แท้จริงของส่วนเจ้าของลดลง สินทรัพย์ที่มีอยู่นั้นจะต้องมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ โดยทั่วไปแล้วสังหาริมทรัพย์และหุ้นทุนมูลค่าจะเพิ่มขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อ

2. ความมีสภาพคล่องที่เพียงพอ (Maintaining Adequate Liquidity)

ความมีสภาพคล่อง หมายถึง การมีสินทรัพย์สภาพคล่องสูงเพียงพอที่จะชำระค่าใช้จ่ายและชำระหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระ บางครั้งส่วนเจ้าของมีมูลค่าสูงแต่อาจจะขาดสภาพคล่องก็ได้ หากสินทรัพย์ที่มีอยู่นั้นส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่ำ เพื่อหลีกเลี่ยงการขาดสภาพคล่อง บุคคลส่วนใหญ่จะถือเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงอย่างอื่น เช่น บัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ซึ่งถอนได้ทุกเวลาตามต้องการ อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องที่นิยมใช้กันมี ดังนี้คือ

- ก. Solvency ratio
- ข. Liquidity assets to take - home pay
- ค. Liquidity ratio หรือ Current ratio

ก. **Solvency ratio** ตามที่กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ส่วนของเจ้าของบอกให้ทราบถึงฐานะการเงินของท่าน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง กรณีที่ท่านมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ที่ท่านมีอยู่ ส่วนของเจ้าของจะมีค่าเป็นลบ ซึ่งแสดงว่าท่านมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือล้มละลายทางเทคนิค (technical insolvency) อัตราส่วนที่ใช้วัดการมีหนี้สินล้นพ้นตัว คือ solvency ratio ซึ่งแสดงถึงความแข็งแกร่งทางการเงินหรือความปลอดภัยจากการถูกฟ้องล้มละลาย วิธีการคำนวณมีดังนี้คือ

$$\begin{aligned} \text{solvency ratio} &= \frac{\text{ส่วนเจ้าของ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}} \\ \text{อัตราส่วนนี้ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์} &= \frac{1,573,910 \text{ บาท}}{3,255,400 \text{ บาท}} \\ &= 0.48 \text{ หรือ } 48 \text{ เปอร์เซ็นต์} \end{aligned}$$

แสดงว่ามูลค่าตลาดของสินทรัพย์ของนายอาทิตย์และนางจันทร์สามารถลดลงได้ถึง 48 เปอร์เซ็นต์เขาจึงจะมีหนี้สินล้นพ้นตัว ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำเขาควรรีบปรับปรุงให้ดีขึ้นในอนาคต

Solvency ratio นี้เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงความปลอดภัยจากปัญหาทางการเงิน แต่ไม่ได้แสดงถึงความสามารถชำระหนี้สินระยะสั้นโดยตรง

ข. อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อรายได้สุทธิ (Liquid assets to take - home pay) อัตราส่วนนี้ใช้วัดสภาพคล่องของบุคคลซึ่งโดยปกติจะมีสินทรัพย์สภาพคล่องไว้เป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 6 เดือนของรายได้สุทธิ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เงินสดขาดมือ ซึ่งครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์มีรายได้สุทธิในปี 2541 รวม 610,300 บาท (รูปที่ 2.4) และสินทรัพย์สภาพคล่อง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 (รูปที่ 2.3) อัตราส่วนนี้จะเท่ากับ

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องกับรายได้สุทธิ} &= \frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่อง}}{\text{รายได้สุทธิ}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{162,400 \text{ บาท}}{610,000} \\ &= 0.266 \end{aligned}$$

รายได้สุทธิ คือ เงินเดือน ค่าจ้างของทั้ง 2 คนหักด้วยภาษีเงินได้ และตัวเลขที่ได้นี้แสดงถึงจำนวนเดือนใน 1 ปี ตามตัวอย่าง 0.266 หมายความว่า 26.6เปอร์เซ็นต์ของ 12 เดือน หรือ 3.2 เดือน หรือ 0.266×12 เดือน (แต่หากตัวเลขที่คำนวณได้มากกว่า 0.5 แสดงว่าครึ่งปี) จะเห็นว่าอัตราส่วนนี้ของครอบครัวนี้ต่ำกว่าเกณฑ์ทั่วไปประมาณ 3 เดือน (6 เดือน - 3.2 เดือน) ดังนั้น ครอบครัวนี้ควรวางแผนเพิ่มสินทรัพย์สภาพคล่องสำรองไว้ แต่ถ้ารายได้ประจำของนายอาทิตย์ที่บริษัทสยามเคมี จำกัด มีความมั่นคง อัตราส่วนนี้อาจจะต่ำกว่าเกณฑ์บ้างก็ได้

ค. Liquidity ratio หรือ Current ratio อัตราส่วนสภาพคล่องนี้ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งบุคคลควรมีสินทรัพย์สภาพคล่องที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีมากกว่าหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระ ดังนั้น อัตราส่วนนี้จะต้องมากกว่า 1

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนสภาพคล่อง} &= \frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่อง}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{162,400}{83,540} = 1.94 \end{aligned}$$

แสดงว่าครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ มีสินทรัพย์สภาพคล่อง 1.94 บาทต่อทุก ๆ หนี้สินที่จะต้องชำระ 1 บาทภายใน 1 ปี หากอัตราส่วนนี้มากกว่า 1 แสดงว่าฐานะการเงินเขาค่อนข้างแข็งแกร่ง แต่ถ้าอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องกับรายได้สุทธิค่อนข้างสูงและอัตราส่วนสภาพคล่องอยู่ระดับ 1.94 ก็นับว่าค่อนข้างดี

3. ปริมาณหนี้สิน (Debt)

อัตราส่วนที่ใช้วัดปริมาณหนี้สินของบุคคลมี 2 ชนิดคือ

ก. อัตราส่วนหนี้สิน (Debt ratio) อัตราส่วนนี้บอกให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีหนี้สินเป็นสัดส่วนเท่าใดของสินทรัพย์รวม หากหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์รวมแล้วก็จะประสบกับการล้มละลาย บุคคลจึงควรหลีกเลี่ยงการก่อหนี้สินมากเกินไป ถึงแม้ว่าขณะนี้ท่านมีสภาพคล่องสูง ท่านมีเงินสดเพียงพอจ่ายชำระหนี้เพียงชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น แต่หากสถานการณ์ที่ผ่านไป สินทรัพย์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอชำระหนี้ จะนั้นอัตราส่วนหนี้สินจึงแสดงถึงความสามารถชำระหนี้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว จากรูปที่ 2.3 อัตราส่วนหนี้สินของครอบครัวนี้ จะเป็นดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนหนี้สิน} &= \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}} \\ &= \frac{1,681,490}{3,255,400} = 0.517\end{aligned}$$

จากตัวเลขที่ได้ แสดงว่าครอบครัวนี้มีหนี้สิน 0.52 บาทต่อทุก ๆ สินทรัพย์ 1 บาทที่มีอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่า มูลค่าของสินทรัพย์สามารถลดค่าลงได้ อีก 48 เปอร์เซ็นต์ (1.00 - 0.52) เขาจึงจะมีปัญหาทางการเงินถึงกับล้มละลาย อัตราส่วนนี้ต่ำเท่าใด ความปลอดภัยก็จะมีมากขึ้น และราคาสินทรัพย์ลดลงเท่าใด อัตราส่วนนี้ก็สูงขึ้นเมื่ออย่างอื่นคงที่ โดยทั่วไปอัตราส่วนนี้ควรต่ำกว่า 0.5 หรือ 50 เปอร์เซ็นต์ จากตัวอย่างอัตราส่วนนี้ 0.517 ก็นับว่าใช้ได้

ข. อัตราส่วนความสามารถชำระหนี้ตามข้อผูกพัน (Debt service ratio) ความสามารถชำระหนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับมูลค่าตลาดของสินทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของรายได้สุทธิกับภาระหนี้สินที่จะต้องชำระตามข้อผูกพัน ซึ่งหมายถึงทั้งเงินต้นที่ต้องชำระในงวดนั้นรวมทั้งดอกเบี้ย การชำระอาจจะเป็นรายเดือนหรือรายปีก็ได้ อัตราส่วนนี้เป็นเครื่องวัดความแข็งแกร่งและความอ่อนแอทางการเงิน ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนให้ทราบว่า บุคคลนั้นมีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ตามข้อผูกพัน แล้วยังต้องมีเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายและมีเหลือเป็นเงินสำรองไว้กรณีที่เกิดบประมาณงวดนั้น ๆ ตลาดเคลื่อนไปบ้าง ซึ่งครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์มีภาระที่จะ

ต้องผ่อนชำระค่าบ้าน ค่ารถยนต์และดอกเบี้ยเงินกู้จากกรรมธรรม์ประกันชีวิตของนาย อาทิตย์ จำนวนเงิน 20,000 บาท ถึงแม้ว่าเงินกู้รายนี้ ไม่มีการผ่อนชำระเงินต้นเป็นงวด แต่ต้องชำระดอกเบี้ยปีละ 1,600 บาท ดังนั้น รายจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามข้อผูกพัน และดอกเบี้ยรวมทั้งสิ้นปีละ 241,330 บาท (182,850 บาท + 56,880 บาท + 1,600 บาท)

อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ก็จะเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Debt service ratio} &= \frac{\text{รายได้สุทธิ}}{\text{หนี้สินที่ต้องชำระตามข้อผูกพัน}} \\ &= \frac{610,300 \text{ บาท}}{241,330 \text{ บาท}} = 2.53 \end{aligned}$$

จากตัวอย่างแสดงว่านายอาทิตย์มีรายได้สุทธิ 2.53 บาทต่อทุก ๆ 1 บาทของหนี้สินที่ต้องชำระรวมทั้งดอกเบี้ย อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี แสดงว่าความสามารถในการชำระหนี้สูง หากอัตราส่วนนี้เท่ากับ 1 นั้นหมายความว่า รายได้หลังจากหักภาษีเงินได้มีเพียงพอที่จะจ่ายชำระหนี้ที่ผูกพันเท่านั้นและหากอัตราส่วนนี้ต่ำกว่า 1 แสดงว่ารายได้ของเขาไม่เพียงพอชำระหนี้ตามภาระผูกพันได้ (แต่ถ้ามีรายได้จากแหล่งอื่นเข้ามาจำนวนค่อนข้างมาก ให้เอารายได้หลังจากหักภาษีเงินได้มารวมกับรายได้ประจำ) โดยปกติอัตราส่วนนี้ไม่ควรต่ำกว่า 3.0 แต่ครอบครัวนี้มีเพียง 2.53 เท่านั้นซึ่งค่อนข้างต่ำ

การประเมินผลการบริหารการเงินของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์

หลังจากที่ได้ศึกษาทางการเงินและนำเครื่องมือทางการเงินมาใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อประเมินผลการบริหารการเงินของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ แล้วปรากฏว่า

1. ลงทุนในที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนเกือบสองในสามของสินทรัพย์รวม รายจ่ายประจำตามภาระผูกพันจึงค่อนข้างสูง มีผลให้ Debt service coverage ratio ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ ราคาบ้านจะไม่สูงขึ้นเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ

2. เขาทั้งสองได้ซื้อรถยนต์รุ่นล่าสุด เป็นเงิน 270,000 บาท ซึ่งราคาจะลดลงอย่างรวดเร็ว หากเขาจะเปลี่ยนรถใหม่อีก 3 - 4 ปีข้างหน้า รายจ่ายส่วนที่เขาจะต้องผ่อนชำระค่ารถก็จะเพิ่มขึ้น จากการที่ไว้วิเคราะห์อัตราส่วนจะเห็นว่า เขาควรจำกัดการก่อหนี้เพิ่ม และหากลดปริมาณหนี้สินส่วนนี้ได้ก็จะช่วยได้บ้าง

3. สิ่งสำคัญที่สุดคือ งบประมาณรายจ่ายค่อนข้างสูง เงินออมจึงไม่สูงเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับรายได้ ซึ่งในสถานะภาพขณะนี้เขาจะไม่มีเงินสะสมเพียงพอเพื่อเป็นการศึกษาของลูกทั้งสองคน นั่นคือ เขาบริหารการเงินของครอบครัวไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ฉะนั้น เขาควรเป็นผู้บริโภคและผู้ลงทุนที่ฉลาด กล่าวคือ ควรเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการใช้จ่ายเงินเสียใหม่ โดยวางแผนการจัดลำดับการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น และเขาควรต้องศึกษาขั้นตอนของการจัดทำงบประมาณด้วย

การจัดทำงบประมาณส่วนบุคคล (Preparing the Annual Budget)

งบประมาณ (Budgets) เป็นการวางแผนการประมาณรายได้รายจ่ายล่วงหน้าเพื่อจัดสรรเงินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการจัดทำงบประมาณรายได้ งบประมาณค่าใช้จ่าย ตามที่ได้คาดไว้แล้วจึงนำมาประกอบเป็นงบประมาณรายได้และงบประมาณรายจ่ายรายเดือนหรือรายปี เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบของงบประมาณที่ได้กำหนดก็จะมีเงินเหลือใช้ เงินส่วนนี้ก็เป็นเงินออมในวันข้างหน้า หลักเกณฑ์ในการทำงบประมาณมีดังนี้คือ

1. วางเป้าหมายที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำงบประมาณ โดยที่เป้าหมายนั้น ๆ ต้องสามารถปฏิบัติได้ด้วย งบประมาณนั้นเป็นการวางแผนเพื่อให้เป้าหมายทางการเงินระยะสั้นของบุคคลประสบความสำเร็จ ไม่ใช่ใช้เพื่อให้เกิดเงินออมแต่เพียงอย่างเดียว

2. ง่ายแก่การเข้าใจ และมีความคล่องตัวในการนำมาใช้และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้

3. ช่วยในการควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบของงบประมาณ หากรายจ่ายใดที่วงเงินเกินงบประมาณตามที่ได้อาคัดคะเนไว้ อาจจะทดแทนด้วยทางเลือกอื่น ๆ ที่ใช้เงินน้อยกว่า

การเตรียมงบประมาณ (Preparing the budget)

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า งบประมาณเป็นการวางแผนการประมาณรายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า รายได้และค่าใช้จ่ายบางรายการคาดคะเนได้ง่าย เนื่องจากทราบล่วงหน้ามาก่อนแล้ว (fixed expenses) เช่น การผ่อนส่งชำระค่าบ้าน ผ่อนชำระค่ารถและผ่อนชำระเงินกู้ ซึ่งบางรายการประมาณการค่อนข้างยาก เช่น ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่าซ่อมรถยนต์ เราก็ควรทำการประมาณเพื่อความคลาดเคลื่อนไว้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำงบประมาณ เพื่อต้องการทราบว่าในช่วงเวลาหนึ่งนั้นบุคคลมีรายได้เพียงพอรายจ่ายหรือไม่ มีเงินเหลือใช้หรือเงินสตกขาดมือเป็นจำนวนเท่าใด ระยะสั้นหรือระยะยาวเพื่อจะได้วางแผนจัดการกับเงินส่วนที่เหลือใช้และจัดหาเงินส่วนที่ขาดอย่างถูกต้องต่อไป

ขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ มีดังนี้คือ

1. ประมาณการรายได้
2. ประมาณการรายจ่าย
3. จัดทำงบสรุปงบประมาณ
4. การควบคุมและปรับงบประมาณ

1. การประมาณรายได้

เป็นการประมาณรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในปีหน้า ซึ่งรายได้ของบุคคลส่วนใหญ่เป็นรายได้ประจำค่อนข้างแน่นอน ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง รายได้จากค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ รายได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล ส่วนรายได้อาจชนิดไม่สามารถคาดคะเนได้แน่นอน เช่น ค่านายหน้า กำไรจากการจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ถือและอื่น ๆ รายได้บางประเภทไม่ได้ประจำทุกเดือน เช่น เงินปันผลส่วนใหญ่จะได้รับเป็นงวดอาจจะ 3 เดือนหรือ 6 เดือนหรือ 1 ปี ตามตัวอย่างครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์ รายได้ของนางจันทร์ได้รับในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคม (ตามรูปที่ 2.6)

2. การประมาณรายจ่าย

เมื่อคาดคะเนรายได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็เป็นการคาดคะเนค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องจ่ายในปีหน้า หากเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินจำนวนมากจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนรายจ่ายเหล่านี้ไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้มีเงินเพียงพอจ่าย การคาดคะเนค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ จะประมาณตัวเลขจากค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริงของปีที่ผ่านมา โดยใช้ราคาปัจจุบัน หรือราคาที่ไต่จ่ายจริงในปีที่ผ่านมาบวกด้วยอัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ค่าชักรีดปีที่แล้วจ่ายเดือนละ 2,000 บาท อัตราเงินเฟ้อคาดว่าจะเท่ากับ 5% ฉะนั้น ปีปัจจุบันเราควรตั้งงบประมาณรายจ่ายประเภทนี้เพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ 2,100 บาท ($2,000 \times 1.05$) ค่าใช้จ่ายบางรายการจ่ายเป็นรายเดือนแต่ถ้าท่านทำงบประมาณเป็นรายปีท่านก็เอา 12 คูณ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ซึ่งกรอบครั้งนี้คาดว่าค่าโทรศัพท์จะเท่ากันทุกเดือนประมาณเดือนละ 450 บาท สังเกตได้ว่ารายจ่ายบางรายการ (ตามรูป 2.7) ไม่เกิดขึ้นทุกเดือน เช่น ค่าเบี้ยประกันจะจ่ายในเดือนมกราคม และเดือนกุมภาพันธ์ ค่าภาษีสังหาริมทรัพย์จะจ่ายในเดือนกุมภาพันธ์และเดือนสิงหาคมค่ารักษาพยาบาลคาดว่าจะจ่ายในเดือนกุมภาพันธ์และเดือนตุลาคม ฉะนั้นการวางแผนค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน จึงพยายามคาดคะเนให้ใกล้เคียงกับที่จะเกิดขึ้นจริงให้มากที่สุด

3. งบสรุปงบประมาณ

เมื่อจัดทำงบประมาณรายได้รายจ่ายในแต่ละเดือนแล้ว ขั้นตอนไปเองบรายได้รายจ่ายนี้มาเปรียบเทียบหักลบกัน ก็จะทราบว่าเดือนใดมีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายก็จะมีเงินคงเหลือหรือเกิดงบประมาณเกินดุล เดือนใดที่รายได้มีน้อยกว่าค่าใช้จ่ายเงินสดจะขาดมือหรือเกิดงบประมาณขาดดุล เมื่อทราบเงินสดเหลือใช้และเงินสดขาดมือก็จะได้จัดการนำเงินสดเหลือใช้ไปลงทุนหาผลประโยชน์และจัดหาเงินมาชดเชยในเดือนที่คาดว่าเงินสดจะขาดมือต่อไป

การนำเงินสดที่เหลือใช้ไปหาผลประโยชน์ในช่วงสั้น ๆ อาจจะฝากบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร หรือลงทุนในสินทรัพย์ลงทุนที่มีสภาพคล่องสูง เมื่อยามจำเป็นก็อาจจะขายและนำเงินมาชดเชยเดือนที่เงินสดขาดมือได้ แต่หากเงินสดเหลือใช้เป็นเวลาหลายเดือนติดต่อกันก็อาจจะนำไปชำระหนี้เงินกู้เพื่อลดรายจ่ายดอกเบี้ย

4. การควบคุมและปรับปรุงงบประมาณรายได้และค่าใช้จ่าย

หลังจากทำงบประมาณรายได้และค่าใช้จ่ายรายเดือนแล้ว ขั้นต่อไปก็พยายามควบคุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงให้อยู่ในกรอบของงบประมาณที่ได้วางไว้ โดยบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตลอดทั้งเดือน แล้วเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเหล่านี้กับงบประมาณในเดือนเดียวกัน หากค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้แล้ว ท่านควรระมัดระวังและควบคุมการใช้จ่ายเงินให้มากขึ้น โดยดูว่ารายจ่ายใดไม่จำเป็นก็อาจจะตัดรายการนั้นทิ้ง หรืออาจจะโอนไปจ่ายในเดือนที่คาดว่าเงินสตจะเหลือใช้ แต่หากเป็นรายจ่ายที่จำเป็นและเร่งด่วน ก็อาจจะนำเงินออมที่มีอยู่มาใช้ หรือกู้ยืมจากสถาบันการเงิน นอกจากนี้ แล้วรายได้และรายจ่ายบางรายการอาจจะไม่เป็นไปตามปกติ เช่น เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นายจ้างจำเป็นต้องลดเงินเดือนพนักงานลงเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดรายได้เงินเดือนบุคคลจะถูกปรับลดลงด้วย เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายบางรายการจำเป็นจะต้องเพิ่มขึ้นจากที่ได้คาดคะเนไว้ ฉะนั้น จึงควรปรับปรุงทั้งรายได้และค่าใช้จ่ายในเดือนต่อ ๆ ไปให้เป็นไปตามงบประมาณที่ตั้งขึ้นใหม่ เพื่อให้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงใกล้เคียงกับงบประมาณ จากรูปที่ 2.7 ตามที่คาดคะเนไว้ครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์สินเงินสตจะขาดมือ 5 เดือนและอีก 7 เดือนที่เหลือเงินสตจะเหลือใช้ ดังนั้น เขาจึงควรบริหารเงินสตส่วนที่ขาดมือและส่วนที่เหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามตัวอย่างสมมติว่าบัญชีเงินฝากกระแสรายวันท่านมีเงินสตขั้นต่ำ และคาดว่าเดือนมกราคมจะมีเงินสตเหลือใช้ 11,570 บาท เงินสตส่วนที่เหลือนี้ ควรฝากบัญชีออมทรัพย์ไว้ซึ่งถอนได้ทันที เนื่องจากจะต้องถอนมาใช้ในเดือนถัดไป ซึ่งเงินสตขาดมือ จากรูปที่ 2.7 งบประมาณประจำปีของครอบครัวนี้เกินดุล แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายเดือนแล้ว บางเดือนเงินสตขาดมือ หากท่านไม่ปรับลดค่าใช้จ่ายระหว่างเดือนลงมาบ้างแล้ว ท่านอาจจะต้องจำหน่ายสินทรัพย์บางรายการที่มีอยู่เพื่อนำมาใช้ในเดือนงบประมาณที่ขาดดุล

รูปที่ 2.8

แผนรายได้และรายจ่ายรายเดือนประจำปี 2542 ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์

รายได้	6 เดือนแรกของปี 2542					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
เงินเดือน-นายอาทิตย์	52,680	52,680	52,680	52,680	52,680	52,680
เงินเดือน-นางจันทร์	20,000	30,000	40,000	40,000	20,000	10,000
ดอกเบี้ย	8,200	8,200	8,200	8,200	8,200	8,200
เงินปันผล	-	-	300		-	300
รวมรายได้ทั้งสิ้น	73,500	8,350	96,500	93,500	73,500	66,500
ค่าใช้จ่าย						
ชำระเงินกู้จำนอง(บ้าน)	15,240	15,240	15,240	15,240	15,240	15,240
ค่าน้ำรุงรักษาบ้าน	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
ชำระเงินกู้ซื้อรถยนต์	4,740	4,740	4,740	4,740	4,740	4,740
ค่าน้ำมันบำรุงรักษารถยนต์	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
ค่าจอดรถ	200	200	200	200	200	200
ค่าอาหารและ						
เครื่องใช้ในบ้าน	5,500	5,500	5,500	5,500	5,500	5,500
ค่าอาหารกลางวันนอกบ้าน	800	800	800	800	800	800
เครื่องสำอางค์	600	600	600	600	600	600
ค่าโทรศัพท์	450	450	450	450	450	450
ค่าไฟฟ้าและแก๊ส	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
ค่าน้ำและขนถ่ายสิ่งปฏิกูล	1,800	-	-	1,800	-	-
Cable T.V.	1,200	-	-	1,200	-	-
ค่าภาษีเงินได้	14,000	15,000	17,000	16,000	14,000	12,000
ภาษีที่ดิน	-	1,800	-	-	-	-
ค่าเบี้ยประกันชีวิต	4,800	-	-	-	-	-
ค่าเบี้ยประกันภัย	-	6,000	-	-	-	-
ค่าเบี้ยประกันรถยนต์	-	15,600	-	-	-	-
ดูหนัง กีฬา	700	700	700	700	700	700

รูปที่ 2.8 (ต่อ)
แผนรายได้และรายจ่ายรายเดือนประจำปี 2542 ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์

	6 เดือนแรกของปี 2542					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
ค่าใช้จ่าย						
หนังสือพิมพ์และนิตยสาร	400	400	400	400	400	400
พักผ่อนหย่อนใจ	-	-	-	3,000	-	4,000
งานอดิเรกและของขวัญ						
วันปีใหม่	-	-	-	1,200	-	-
อุปกรณ์การกีฬา	-	-	-	1,200	-	-
ซื้อเสื้อผ้า	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
ซักรีด	200	200	200	200	200	200
ของขวัญ	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800
สมาชิกนิตยสาร	500	.	.	.	500	.
ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์	-	-	-	-	-	-
การศึกษามุตร						
ค่าพี่เลี้ยงเด็ก	500	500	500	500	500	500
บริจาค	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
ค่าดูแลรักษาฟัน		600	.			-
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	61,930	100,023	56,630	64,030	54,130	55,630
ส่วนที่เพิ่ม(ลด)เงินออม	<u>11,570</u>	<u>-16,730</u>	<u>39,870</u>	<u>29,470</u>	<u>19,370</u>	<u>10,870</u>

รูปที่ 2.8 (ต่อ)

แผนรายได้และรายจ่ายรายเดือนประจำปี 2541 ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์

รายได้	6 เดือนหลังของปี 2542						ยอดรวม ม.ค.-ธ.ค.
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
เงินเดือน- นายอาทิตย์	52,680	52,680	52,680	52,680	52,680	52,680	632,160
เงินเดือน- นางจันทร์	-	-	-	-	-	20,000	180,000
ดอกเบี้ย	820	820	820	820	820	820	9,840
เงินปันผล	-	-	3,000	-	-	3,000	12,000
รวมรายได้ทั้งสิ้น	53,500	53,500	56,500	53,500	53,500	76,500	834,000
ค่าใช้จ่าย							
ชำระเงินกู้จำนอง (บ้าน)	15,240	15,240	15,240	15,240	15,240	15,240	182,850
ค่าบำรุงรักษา บ้าน	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	24,000
ชำระเงินกู้ซื้อ รถยนต์	4,740	4,740	4,740	4,740	4,740	4,740	56,880
ค่าน้ำมันบำรุง รักษารถยนต์	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	24,000
ค่าจอดรถ	200	200	200	200	200	200	2,400
ค่าอาหารและ เครื่องใช้ในบ้าน	5,500	5,500	5,500	5,500	5,500	5,500	66,000
ค่าอาหาร กลางวันนอกบ้าน	800	800	800	800	800	800	9,600
เครื่องสำอางค์	600	600	600	600	600	600	7,200
ค่าโทรศัพท์	450	450	450	450	450	450	5,400
ค่าไฟฟ้าและแก๊ส	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	24,000
ค่าน้ำและขนถ่าย สิ่งปฏิกูล	1,800	.	.	1,800	.	.	7,200

รูปที่ 2.8 (ต่อ)

แผนรายได้และรายจ่ายรายเดือนประจำปี 2541 ของครอบครัวรุ่งเรืองทรัพย์

รายได้	6 เดือนหลังของปี 2542						ยอดรวม ม.ค.-ธ.ค.
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ค่าดูแลรักษาพัน รวมค่าใช้จ่าย ทั้งสิ้น	-	-	600	-	-	-	12,000
ส่วนที่เพิ่ม(ลด) เงินออม	59,880	75,080	56,880	53,880	50,630	65,630	754,530
	-6,360	-21,660	-380	-380	2,870	10,870	79,470

สรุป

งบการเงินเป็นงบสรุปผลการใช้จ่ายเงินของบุคคล และช่วยในกระบวนการวางแผนทางการเงินของบุคคลในอนาคต งบการเงินประกอบด้วย งบดุล งบรายได้รายจ่าย และงบประมาณเงินสด งบดุลแสดงส่วนของผู้เป็นเจ้าของซึ่งเป็นผลต่างระหว่างมูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวมของบุคคลกับหนี้สิน ส่วนของผู้เจ้าของเป็นการวัดความมั่งคั่งของบุคคลนั้น ๆ ถึงแม้ว่าการหามูลค่าตลาดของสินทรัพย์บางรายการค่อนข้างยากแต่ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจไม่เฉพาะระดับหรือจำนวนส่วนของผู้เจ้าของเท่านั้น แต่ยังคงทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของส่วนเจ้าของด้วย การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะมาจากรายได้มากกว่ารายจ่าย หรือมูลค่าของสินทรัพย์ที่มีอยู่ในต้นงวดมีมูลค่าเพิ่มขึ้นในระหว่างงวด

งบรายได้ งบรายจ่ายแสดงถึงรายได้ รายจ่ายและส่วนที่เพิ่มหรือลดเงินออมในช่วงเวลาหนึ่ง รายได้คือ กระแสเงินสดรับของบุคคลซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าจ้าง เงินเดือน ดอกเบี้ย เงินปันผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายหลักทรัพย์ กำไรจากการประกอบธุรกิจหรือห้างหุ้นส่วน และรายได้จากแหล่งอื่น ๆ รายจ่ายคือ กระแสเงินสดออกเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ การใช้จ่ายเงินของบุคคลได้มีการกำหนดเป็นงวด ๆ เป้าหมายก็คือ เพื่อประเมินความแข็งแกร่งทางการเงินของบุคคล โดยการทดสอบ 3 ประการคือ

1. เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ของการเปลี่ยนแปลงของรายได้และส่วนเจ้าของกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเงินเฟ้อ
2. เป็นการการวัดสภาพคล่องของบุคคล และ
3. ประเมินหนี้สินรวมของบุคคลว่ามีการใช้จ่ายเกินตัวหรือไม่

งบประมาณเป็นการวางแผนทางการเงินโดยกำหนดเป้าหมายและจัดสรรเงินที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ไม่ว่างบประมาณนั้นจะง่ายหรือซับซ้อนอย่างไร การจัดทำงบประมาณจะประสบความสำเร็จได้ด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้คือ

1. เป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นต้องมีความเป็นไปได้
2. เป็นวิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติ
3. ช่วยในการควบคุมและเป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้วางไว้ เมื่อมีการวางเป้าหมายแล้วแผนการดำเนินการก็ตามมา เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายนั้นจะบรรลุความสำเร็จได้อย่างไร งบประมาณประจำปีประกอบด้วยกระดาษทำการของงบประมาณรวม แผนรายได้ แผนรายจ่ายประจำเดือน กระดาษทำการของงบประมาณรวมประกอบด้วย บัญชีการประมาณการรายได้และการประมาณการรายจ่ายในวงงบประมาณนั้น ๆ แผนรายได้ แผนรายจ่ายแสดงให้เห็นถึงการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนไปในทางใดบ้าง ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อสิ้นปีหลังจากที่ได้สรุปผลงานงบประมาณกับรายการที่เกิดขึ้นจริงแล้วก็จะได้ผลต่างสะสมของงบประมาณรวม และจะช่วยในการควบคุมการใช้จ่ายเงินและเตรียมงบการเงินในปีต่อไป

หากผลต่างระหว่างงบประมาณและที่เกิดขึ้นจริงมีน้อยหรือไม่มีเลย แสดงว่าบุคคลนั้นมีการวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างดี และถือเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณในปีถัดไป

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. จงอธิบายข้อความที่ปรากฏในงบดุลตามรายการต่อไปนี้พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบแต่ละรายการ
  1. สินทรัพย์สภาพคล่อง (liquid assets)
  2. สินทรัพย์ลงทุน (investment assets)
  3. สินทรัพย์ที่ใช้ประจำในชีวิต (lifestyle assets)
  4. หนี้สินหมุนเวียน (current liabilities)
  5. หนี้สินถาวร (noncurrent liabilities)
2. จงอธิบายการประเมินมูลค่าของสินทรัพย์ในงบดุล พร้อมทั้งทำการประเมินมูลค่าสินทรัพย์เหล่านั้นโดยวิธีที่ง่าย
3. ส่วนของเจ้าของคืออะไร เกี่ยวข้องกับความมั่งคั่งอย่างไรบ้าง จงอธิบายปัจจัย 2 ประการที่ทำให้ส่วนเจ้าของเปลี่ยนจากระยะเวลาหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง
4. คุณอำภาตั้งใจจะซื้อตู้ใส่เสื้อผ้ามูลค่า 20,000 บาท ต้องกู้ยืม 10,000 บาท โดยไม่คำนึงถึงทรัพย์สินและหนี้สินอื่น ๆ ของเขา สมมุติว่า หนึ่งปีต่อมาตู้เสื้อผ้าของคุณอำภาเตี้ยวันนี้ล้าสมัยแล้ว ราคาขณะนี้ 1,000 บาท ถ้าคุณอำภาได้ชำระหนี้เงินกู้ 5,000 บาท จงแสดงงบดุลของคุณอำภา ณ วันนี้ พร้อมทั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับฐานะการเงินปัจจุบันของเขา
5. จงจำแนกรายการค่าใช้จ่ายต่อไปนี้ว่ารายการใดเป็นค่าใช้จ่ายผันแปร (flexible expenses) และรายการใดเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ (inflexible expenses) และรายการใดที่จัดอยู่ในประเภท " ต้นทุนจม " (sunk cost)
  1. ภาษีอสังหาริมทรัพย์
  2. ค่าผ่อนชำระเงินกู้จำนองซื้อบ้าน
  3. ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
  4. ค่าอนุญาตใบขับขี่
  5. ค่าเบี้ยประกัน

6. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณฉันทนา มีดังนี้

	1995	1996
รายได้ระหว่างปี	300,000 บาท	320,000 บาท
ณ วันสิ้นปี สิ้นทรัพย์	500,000 บาท	600,000 บาท
หนี้สิน	400,000 บาท	490,000 บาท

สมมติว่าระหว่างปี 1996 อัตรารายได้เพื่อเท่ากับ 10 เปอร์เซ็นต์ ของ
ประเมินสถานะการเงินของคุณฉันทนา สำหรับปี 1996

7. จากรายการต่าง ๆ ข้างล่างนี้ จงประกอบขึ้นเป็นงบรายได้ รายจ่ายและ
งบดุล (พร้อมทั้งคำนวณหาส่วนเจ้าของและส่วนที่เพิ่มเงินออม)

รถยนต์ (ฟอร์ต ปี 1994)	60,000 บาท
จ่ายชำระเงินกู้ซื้อรถยนต์	12,000 บาท
มูลค่าเวรคืนกรมธรรม์ประกันชีวิต	20,000 บาท
เงินสดในมือ	3,000 บาท
ยอดเงินค้างชำระบัตรเครดิต	5,000 บาท
ภาษีเงินได้จากค่าจ้าง	40,000 บาท
อาหารและเครื่องใช้ภายในบ้าน	60,000 บาท
ค่าแก๊สและไฟฟ้า	22,000 บาท
ค่าของขวัญ	4,000 บาท
งานอดิเรกและสะสมของเก่า	6,500 บาท
ยอดเงินคงค้างค่าผ่อนชำระ ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี	12,000 บาท
ค่าดอกเบียร์	7,000 บาท
เครื่องเพชร	8,500 บาท
เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย	600,000 บาท
ชำระเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย	62,000 บาท
ค่าเบียร์ประกันทรัพย์สิน	3,000 บาท

ค่าภาษีอสังหาริมทรัพย์	12,000 บาท
ที่อยู่อาศัย	800,000 บาท
ค่าโทรศัพท์	2,400 บาท
ค่าคุณภาพยন্ত্রและกีฬา	7,000 บาท
ค่าเล่าเรียน	11,000 บาท
พันธบัตรรัฐบาล	16,000 บาท
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	7,000 บาท
เงินเดือนและค่าจ้าง	260,000 บาท

ข้อ 8. จงอธิบายอัตราส่วนทางการเงินและแสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนข้างล่างนี้ใช้ทดสอบอะไรและท่านประเมินผลจากตัวเลขที่ได้จากแต่ละอัตราส่วนได้อย่างไร และท่านจะให้สินเชื่อแก่บุคคล ซึ่งมีอัตราส่วนทางการเงินตามที่ปรากฏข้างล่างนี้หรือไม่

1. Liquid assets to take - home pay = 0.08
2. Liquidity ratio = 0.75
3. Debt ratio = 1.20
4. Debt service coverage ratio = 1.1

9. ท่านจะพยากรณ์ค่าใช้จ่ายสำหรับงบประมาณปีถัดไปตามรายการข้างล่างนี้อย่างไร

1. ค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อซื้อบ้าน
2. ค่าอาหารและเครื่องใช้ภายในบ้าน
3. ค่าภาษีเงินได้จากเงินเดือนและค่าจ้างอื่น ๆ
4. ค่าลดหย่อนส่วนตัวสำหรับสมาชิกในครอบครัว

10. จงกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณ งบรายได้รายจ่ายและส่วนต่างสะสม (cumulative variances) และกรณีใดบ้างที่ทำให้ต้องมีการปรับงบประมาณระหว่างปี จงอธิบาย

กรณีศึกษา 2.1

งบประมาณสำหรับปี 2542 ของครอบครัวสมใจนึก

คุณงยุทและคุณสำอางค์ สมใจนึก กำลังเตรียมงบประมาณสำหรับปี 2542 คุณงยุทเป็นนักวิเคราะห์ระบบคอมพิวเตอร์ให้กับโรงงานแห่งหนึ่ง และคุณสำอางค์กำลังศึกษาปริญญาโททางจิตวิทยาการศึกษา ครอบครัวสมใจนึกไม่มีบุตรหรือผู้ที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดู คุณงยุทประมาณว่ารายได้เขาประมาณ 360,000 บาทในปี 2542 ส่วนคุณสำอางค์ทำงานตกแต่งภายในให้กับบริษัทก่อสร้างเฉพาะในช่วงฤดูร้อน 3 เดือน คือเดือนมิถุนายน กรกฎาคมและสิงหาคม รายได้เดือนละ 24,000 บาท นอกจากนี้ คุณสำอางค์ยังคาดว่าจะได้รับเงินอุดหนุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่นั้นปีละ 24,000 บาท ซึ่งจะจ่ายเป็นจำนวนเท่ากันในเดือนตุลาคมและเดือนกุมภาพันธ์ ทั้งคู่คาดว่าไม่มีรายได้อื่น ๆ อีกในปี 2542

คุณงยุทและคุณสำอางค์ได้จัดบันทึกรายการค่าใช้จ่ายรวมของปี 2542 มีดังต่อไปนี้

ค่าเช่าบ้าน	57,600 บาท
ค่ายานพาหนะเดินทาง	48,000 บาท
ค่าอาหาร(รวมทั้งรับประทานนอกบ้าน)	79,200 บาท
สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	28,800 บาท
ภาษีเงินได้	
คุณงยุท	108,000 บาท
คุณสำอางค์	12,000 บาท
ค่าเบี้ยประกัน	
ประกันชีวิต - จ่ายในเดือนพฤษภาคม	6,000 บาท
ประกันรถยนต์ - จ่ายในเดือนมกราคม	13,200 บาท
สิ่งบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ	
พักผ่อนเดือนพฤษภาคม	11,520 บาท
อื่น ๆ	17,280 บาท
ค่าเสื้อผ้า	12,960 บาท
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	<u>38,400</u> บาท
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	<u>432,960</u> บาท

ต้นปี 2542 ครอบครัวยุติธรรม มีสินทรัพย์สภาพคล่องประมาณ 12,000 บาท และเขาทั้งสองพยายามจะให้ออกคงเหลือไว้ในบัญชีไม่ต่ำกว่า 6,000 บาท ตลอดเวลาในปี 2542

คำถาม

1. จงเตรียมแผนรายได้ รายจ่ายประจำเดือนสำหรับปี 2542 ของครอบครัว ยุติธรรม
2. จากแผนรายได้ รายจ่ายที่ท่านได้เตรียมข้างต้น จงคาดคะเนสถานะทางการเงินของครอบครัวนี้ในปี 2542 พร้อมทั้งอธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้น
3. ช่วงระหว่างหยุดเทอมในเดือนเมษายน นายจ้างของคุณสำรองมีโครงการก่อสร้างเพิ่มขึ้นและขอร้องให้คุณสำรองมาช่วยด้วย คุณสำรองตกลงและคาดว่าจะมีรายได้ก่อนหักภาษีจากงานนี้ 18,000 บาท แต่อาจจะยังไม่ได้รับเงินจนกว่าจะถึงต้นเดือนมิถุนายน จงอธิบายเหตุการณ์ที่คาดไม่ได้นี้อาจจะมีผลต่อรายการต่าง ๆ และงบประมาณของเขาทั้งสองในปี 2542 อย่างไร ไม่จำเป็นต้องเตรียมหรือปรับปรุงแผนรายได้รายจ่ายประจำเดือน แต่ควรอ้างถึงรายการใดเฉพาะและจำนวนเงินประกอบการตอบ